

Mieke Hendrickx *in (is) the warm heart of Malawi*

Mik je op Afrika als reisbestemming, dan is Malawi zelden het land waar je eerst aan denkt. Toeristisch weinig te beleven, onontgonnen als het ware. We schrijven 1992 wanneer Mieke met haar gezin (echtgenoot Karel Van Noppen, dochter Birgit en zoon Werner) voor de eerste maal voet aan wal zet in Llongwe, de hoofdstad van Malawi. Karel was werkzaam in de ontwikkelingssector en de kinderen gingen naar een internationale school. Hun Malawi-avontuur was echter van korte duur. Na een jaar keren ze noodgedwongen terug huiswaarts ... onderwijs en Malawi, geen al te beste combinatie! Jaren verstrijken, Mieke's echtgenoot overlijdt, de kinderen studeren af en Mieke ontmoet Johan, haar nieuwe partner. Allebei genieten ze van hun pensioen en smachten naar een zinvolle tijdsinvulling ... Afrika heeft Mieke nooit geheel losgelaten dus waarom niet terug naar Malawi? Dromen groeien en plannen worden concreter. Gedurende een maand zullen ze allebei meedraaien in een NGO-project van een bevriende arts in Zomba. Een rijke ervaring die diepe sporen nalaat want amper drie maanden terug op Belgische bodem doet het hen besluiten om terug te gaan. November 2006. Het koppel huurt een huis voor 6 maanden met de bedoeling er sober te leven, zoals de lokale bevolking. En dit ter voorbereiding van hun groter plan; emigreren en een project voor de Malawese jeugd opzetten...

Dagboekfragment nov. 2006 - Zomba

Zomba is gelegen aan de voet van het Zomba plateau en vanaf het terras van ons huis hebben we een weids zicht over Lake Chilwa. We zien de zon roodgloeiend uit de aarde tevoorschijn komen en beschouwen deze plek al een beetje als onze thuis. Maar vanuit onze achtertuin kijken we op een schamele, piepkleine woning zonder elektriciteit of watervoorziening, waarin maar liefst 3 gezinnen wonen. Het contrast kan niet groter zijn. De 8 kinderen van de families komen stilaan dichterbij en zoeken contact. Ondervoeding, geen schoolplicht en schrijnende armoede maken dat deze kinderen op intellectueel vlak een zeer grote achterstand hebben. Maar we vinden elkaar en het worden leuke namiddagen met wat drank en een snoepje en we putten veel energie uit deze ontmoetingen.

Onderwijs als medicijn

Het contact met deze kinderen groeit en spelenderwijs weten Mieke en Johan hen de basisbeginselen van het Engels en wiskunde bij te brengen. Johan richt een voetbalploegje op. De kinderen genieten. Ondertussen neemt hun project concretere vormen aan! YOCE, wat staat voor 'youth, orphan, care and education' wordt boven de doopvont gehouden en is klaar om als NGO geregistreerd te worden. Het startsein is de bouw van een kinderdagverblijf in Sitima, een nabijgelegen dorpje op een boogscheut van hun woonplaats. De immense armoede die wreed zijn stempel drukt op deze leefgemeenschap ligt aan de basis van wat YOCE beoogt. Kinderdagverblijven bouwen, onderwijs aanbieden en de kansarme kinderen dagelijks in een voedzame maaltijd voorzien zijn de betrachtting. Onderwijs als medicijn tegen armoede zeg maar ...

De 6 maanden vliegen voorbij. Terug in België wordt alles in gereedheid gebracht om definitief uit te wijken. Geen moeilijke knopen want in hun hoofd en hart was deze beslissing een evidentie. Het is in de nazomer van 2007 dat Mieke en Johan hun Malawi avontuur enthousiast hervatten. Een nieuwe woning, die tevens tijdelijk onderdak biedt aan vrijwilligers, en de start van een 2de kinderdagverblijf. De dagen zijn vol en leerrijk. Het voetbalploegje groeit aan en Mieke en Johan weten zelfs de ouders van de meisjes te motiveren om mee te spelen. Een ongekend succes in een maatschappij met andere waarden en normen en waar de vrouw nog steeds ondergeschikt is ...

Alles loopt naar wens. In België zijn het Miekies en Johans kinderen die ervoor zorgen dat YOCE een Vlaams draagvlak krijgt. Van onschatbare waarde en elke financiële injectie wordt nuttig besteed. Broodnodig want buiten beider pensioen is er geen extra budget! Op logistiek vlak worden kandidaat vrijwilligers door de kinderen in Vlaanderen 'gescreend' en voorbereid. Een goed geolied team. Tot het noodlot opnieuw keihard toeslaat. Johan sterft een plotse onverwachte dood. Het verdriet en de verslagenheid zijn groot...

Langetermijnvisie

Ik ontmoet Mieke op een zomermiddag in hartje Leuven op een zonovergoten terras. Een mooie tengere vrouw die een onwaarschijnlijke rust uitstraalt. Haar woorden klinken zacht en vol en dwingen, hoe kan het anders, bewondering af. Het leven heeft haar niet gespaard, haar portie verdriet heeft ze wel gehad. Na het plotse overlijden van Johan staat Mieke er opnieuw alleen voor. Ze kon terugkeren naar België maar ze bleef. Ze kon het project de rug toekeren maar ze rechtte haar rug. Met een doorzettingsvermogen om u tegen te zeggen ging ze gewoon door. Dag in dag uit werkt ze voor het project. Ze doet alles: Van het tekenen van de bouwplannen tot het aankopen van cement, vijzen en bouten. Ze onderhandelt met aannemers en vergadert met de lokale gemeenschap. Een manager *pur sang*. Met strakke, deskundige hand leidt zij dit project. En dat is wel nodig zo blijkt ...

"Toen Johan zo plots kwam te overlijden was het best wel moeilijk om mijn hoofd boven water te houden. Soms dacht ik, wat doe ik hier eigenlijk nog? Als vrouw alleen. Geen sociaal leven. Wat als mij iets overkomt? Wie helpt mij? Stilaan ben ik beginnen beseffen dat hetgeen ik hier doe niet zonder risico's is. Gezond blijven is voor mij echt essentieel! Vandaag bekostig ik het project met slechts één pensioen (Johan en ik waren niet gehuwd). Dat is best wel zwaar om dragen. Gelukkig is er het thuisfront dat zowel geld als mankracht aanlevert. Maar toch, ik moet niet al te gek doen. Opgeven was nooit het plan. Hoe verdrietig en alleen ik me vaak ook voel, ik moet dit project tot een goed einde brengen. Naar Johan toe, naar de gemeenschap hier. Dat ben ik ze verschuldigd. Ik heb een verantwoordelijkheid naar hen toe. Ik kan hen niet zomaar in de steek laten.

Het is mijn vurigste betrachtting deze mensen uit hun uitzichtloze situatie te halen, en dat doe je niet alleen met geld en liefdadigheid! Dat doe je door hen deel te maken van YOCE. Het is hun project! Ik tracht hen bovenal een

gevoel van eigenwaarde en zelfredzaamheid te geven. Maar bij alles wat ik doe laat ik hen beslissen! Door hen zelf het werk in handen te geven hoop ik mezelf in de toekomst overbodig te maken. Hun inspraak is essentieel. De lokale context is uiterst belangrijk wil YOCE voort bestaan en verder groeien.”

Kennis delen werkt verrijkend

“Momenteel tellen we zo’n 200 kinderen tussen de twee en zeven jaar, verspreid over zes dorpjes, die dagelijks onderwijs en een evenwichtige voeding genieten. Dat vergt heel wat organisatie wil alles naar behoren functioneren. Persoonlijk een oogje in het zeil houden is nodig! Als niemand van ons aanwezig is hervallen ze al snel in hun eigen routine. Wat bij het lesgeven neerkomt op eindeloos herhalen en drillwerk. Zelf kritisch nadenken is geen aangeboren reflex. Het heeft echt heel wat voeten in de aarde gehad om hen te overtuigen hoe nuttig en juist het is om interactief met de kinderen te werken. Dit ‘denkwerk’ tracht ik te stimuleren door ze zelf ideeën te laten lanceren. Zowat dagelijks wordt er vergaderd. Over van alles en nog wat. Ik luister en moedig hen aan om met voorstellen te komen. Het moet een wisselwerking zijn waar zij het grootste denkwerk doen. Stilaan beginnen er spontaan initiatieven binnen te lopen. Ook was er een hele mentaliteitsverschuiving nodig om ouders te motiveren dat meisjes óók voetbal mogen spelen! Ik heb zelfs de broek geïntroduceerd om te sporten. Toch wel een belangrijke overwinning. Hartverwarmend.

De vrijwilligers in het project zijn belangrijke schakels. Vanuit hun onderwijs gerelateerde opleiding weten zij de basisprincipes van het lesgeven, de didactiek over te dragen aan de lokale *care-givers*. Of ze geven zelf les aan de kleintjes of ze helpen met de bouw, de aankleding van een nieuw lokaal. Het zijn ware duizendpoten en ik ben ze ongelooflijk dankbaar. Het is deugdzaam om zulke jonge, enthousiaste mensen rondom je te hebben. Met hun frisse ideeën, hun inzet en vaak ook die extra subsidie die ze in België weten te ronselen maken ze het bestaan van de bevolking in Sitima een pak minder grauw en armoedig. Vrijwilligers worden door de mensen hier warm onthaald. Hun aanwezigheid wordt geapprecieerd.

Talenten ontplooiën

“Ik ben mezelf hier tegengekomen. Dit project heeft me op een rake manier gewezen op mijn eigen gebreken én capaciteiten. Alles, maar dan ook alles was volledig nieuw voor mij. Komende uit de medische sector heb ik nooit een onderwijs- of managersfunctie geambieerd. Het leek mij altijd een beetje sterven om zeer concreet het voortouw te nemen. En kijk! Ik heb mezelf verbaasd. Ik geef leiding aan dit project dat toch verdacht veel lijkt op een onderneming! Ik organiseer meetings met de *locals*, hou toespraken, onderhandel met aannemers, ga bouwmaterialen kiezen en kopen, selecteer het hout dat ik wil ... kortom zaken die ik nooit eerder heb gedaan. Vertrouwen, interactie en verbondenheid. Drie sleutelwoorden die mijn wonen en werken hier typeren. Kennis doorgeven, daar wordt je als mens beter van. De feedback die je krijgt van de *locals*, daar groei je van... Hun vertrouwen in mij is groot. Ze willen me niet teleurstellen, zijn ook wel bang dat ik op een dag wegga! Die angst wil ik verkleinen door hen klaar te stomen om er als gemeenschap te staan. Zonder mij ... ooit.”

Dagboekfragment 11 augustus 2009 – Leuven, ten huize dochter Birgit

België vraagt geen enkele aanpassing voor mij, ik ben er nog geen volle dag en heb al geshopt, gefietst door de stad, pizza gegeten en champagne gedronken. Vanuit deze prachtig tuin waar moeder en kind zich amuseren in het zwembad en waar we vanavond zullen bbq'en met vrienden, is het zo gemakkelijk de armoede te vergeten en gewoon te genieten van alle comfort en luxe rondom mij. En toch staat bijna elke handeling, elke afspraak hier al in verband met mijn terugkeer naar Malawi.

Het thuisfront

“Eigenaardig, maar ik ben perfect aangepast wanneer ik in Zaventem van het vliegtuig stap. Omgekeerd ook. Ik ben onmiddellijk in het juiste ritme. In Malawi zit ik ook echt in Malawi. In België denk ik vaak aan Malawi, ben ik met mijn gedachten bij het project. Misschien moet dit wel een beetje gaan kantelen ... Heimwee ken ik niet echt. Bezorgd ben ik wel. Mijn dochter, hoogzwanger van haar tweede kind, kan wel nood hebben aan een babbel of een bezoekje aan haar mama. En dan ben ik er niet, moet ik haar teleurstellen. Een minpunt dat begint te wegen. Ik wil streven naar het moment dat YOCE zelfbedruipend en zelfredzaam is zodat ik de vrijheid heb om terug te keren naar België mocht dit nodig blijken. Voor mijn kinderen, voor mezelf. Met mijn dochter heb ik de afspraak dat, indien ze me echt hier wil hebben, ik terugkom.

Wil je meer info over YOCE? Surf dan naar de volgende pagina:

<http://www.yocevim.org/index2.php>

foto's: - kindjes Mieke, - vrijwilliger Veerle (Vé + in), DSCO4581 (Mieke met Hilde & Lieven, vrijwilligers die voetbalschoenen en kleding meebrachten), DSCO4530 (vrijwilliger Bart geeft computerles aan 2 leerkrachten)

Inge Roggeman